

DEN AUDIOVISUELLA POLITIKEN OCH MEDIEPOLITIKEN

EU:s audiovisuella politik grundas på artiklarna 167 och 173 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Den centrala rättsakten för detta politikområde är direktivet om audiovisuella medietjänster, som för närvarande håller på att ses över (2017). Det viktigaste EU-instrumentet för att stödja branschen (inte minst filmbranschen) är delprogrammet Media, som ingår i Kreativa Europa. I EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna begärs att "mediernas frihet och mångfald ska respekteras".

RÄTTSLIG GRUND

I Romfördraget stadgades inte om några direkta befogenheter för EU beträffande audiovisuella frågor och mediefrågor, och det görs inte heller i EUF-fördraget. Behörigheten när det gäller mediopolitiken utgår i stället från flera artiklar i EUF-fördraget för att man ska kunna utforma politiska åtgärder för de olika medie- och kommunikationstekniksektorerna. Detta är nödvändigt eftersom medievaror och medietjänster är komplexa och varken kan betraktas som enbart kulturvaror eller enbart ekonomiska varor. Den rättsliga grunden återfinns i EUF-fördraget i artiklarna 28, 30, 34 och 35 (fri rörlighet för varor), 45–62 (fri rörlighet för personer, tjänster och kapital), 101–109 (konkurrenspolitik), 114 (teknisk harmonisering eller användning av liknande tekniska standarder, till exempel i internetproduktioner), 165 (utbildning), 166 (yrkesutbildning), 167 (kultur), 173 (industri) och 207 (gemensam handelspolitik).

MÅL

Enligt artikel 167 i EUF-fördraget ska EU främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja och komplettera deras verksamhet när det gäller konstnärligt och litterärt skapande, även inom den audiovisuella sektorn. EU:s roll på det audiovisuella området är att skapa en inre europeisk marknad för audiovisuella tjänster. EU ska också ta hänsyn till kulturella aspekter i all sin politik. Beslut fattas enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

RESULTAT

- A. Rättsliga ramar
- 1. Direktivet om audiovisuella medietjänster

Under 1980-talet ledde ny utveckling inom sändningstekniken till en ökning av antalet kommersiella tv-stationer i Europa och till att deras utsändningar kunde tas emot

i flera länder. Detta skapade ett behov av gemensamma miniminormer, som först lades fram i direktivet om television utan gränser (89/552/EEG). I samband med den första översynen 1997 infördes principen om ursprungsland, vilken innebär att sändningsbolagen lyder under jurisdiktionen i den medlemsstat där de har sin verksamhet. Nya tjänster, såsom beställvideo som är tillgänglig över internet, lades till i översynen 2007. Direktivet kodifierades 2010 och ändrade namn till direktivet om audiovisuella medietjänster.

I kommissionens rapport från 2012 om tillämpningen av direktivet om audiovisuella medietjänster och i de diskussioner som följde offentliggörandet av kommissionens grönbok från 2013 med titeln *Förberedelse för en helt konvergerad audiovisuell värld: tillväxt, skapande och värderingar* blev det tydligt att audiovisuella medietjänster håller på att konvergera och att det sätt på vilket dessa tjänster konsumeras och levereras ständigt förändras i takt med den tekniska utvecklingen.

För att uppdatera regelverket och hålla jämn takt med den senaste utvecklingen offentliggjorde kommissionen den 25 maj 2016 ett nytt lagförslag om ändring av direktivet. De interinstitutionella trepartsförhandlingarna om texten slutfördes den 6 juni 2018. De viktigaste inslagen i förslaget är att 1) ändra gränsen för kommersiella meddelanden från 12 minuter per timme till 20 % per dag mellan kl. 6 och kl. 18, 2) skydda minderåriga från innehåll som "kan skada" dem, med samma bestämmelser för traditionella sändningar och beställtjänster, 3) utöka bestämmelserna om europeiska verk till leverantörer av beställtjänster, vilka måste se till att europeiska verk utgör minst 30 % av deras programkataloger och tillbörligen framhäva dessa verk, och 4) inkludera videodelningsplattformar i direktivet om audiovisuella medietjänster i syfte att bekämpa hatretorik och skydda minderåriga från skadligt innehåll. Parlamentet röstade igenom de nya reglerna vid plenarsammanträdet den 2 oktober 2018, och det definitiva antagandet i rådet väntas under hösten 2018. Sedan har medlemsstaterna 21 månader på sig att införliva direktivet i sin egen lagstiftning^[1].

Direktivet innehåller särskilda regler om skydd av minderåriga, både när det gäller traditionella sändningstjänster och beställvideotjänster. Dessa regler kompletterades genom rekommendationerna från 1998 och 2006 om skydd av minderåriga och människans värdighet. 2012 antogs den europeiska strategin för att göra internet till en bättre plats för barn, och den stöds – inom ramen för Fonden för ett sammanlänkat Europa – av programmet och [portalen](#) för ett bättre internet för barn (tidigare programmet för säkrare användning av internet).

2. Upphovsrätt på den digitala inre marknaden

EU arbetar nu med att modernisera upphovsrättsreglerna på den digitala inre marknaden för att nå flera grundläggande mål: 1) Mer gränsöverskridande tillgång till innehåll på nätet, 2) större möjligheter till [användning av upphovsrättsskyddat material inom utbildning, forskning och kulturarv](#), 3) en mer välfungerande marknad för upphovsrätt och 4) genomförande av [Marrakechfördraget](#) i EU:s lagstiftning. Förhandlingar äger för närvarande rum för att diskutera upphovsrättspaketet.

[1] Mer information finns i förfarandeaften [2016/0151\(COD\)](#).

3. Det europeiska filmarvet

EU ska uppmantra sina medlemsstater att samarbeta för att kulturarv med europeisk betydelse bevaras och skyddas (artikel 167 i EUF-fördraget). Medlemsstaterna rekommenderas att systematiskt samla in, katalogisera, bevara och restaurera det europeiska filmarvet så att det kan föras vidare till kommande generationer. EU-medlemsstaterna ska vartannat år rapportera om sitt arbete på detta område, och utifrån denna information utarbetar kommissionen en genomföranderapport.

B. Kreativa Europa

Delprogrammet Media, som ingår i programmet Kreativa Europa, är det femte fleråriga programmet sedan 1991 till stöd för den audiovisuella industrin. Det bygger vidare på framgångarna med de tidigare programmen Media och Media Mundus (2007–2013). Kreativa Europa har en sammanlagd budget på 1,46 miljarder euro (2014–2020), en budgetökning på 9 % jämfört med de tidigare programmen. Minst 56 % av den summan reserveras åt delprogrammet Media. Det ger stöd och finansieringsmöjligheter för film- och tv-projekt, biografnätverk, filmfestivaler, publikutveckling, utbildningsåtgärder för yrkesverksamma inom den audiovisuella sektorn, marknadstillträde, distribution, videospelutveckling, distribution på internet och internationella samproduktionsfonder. Den 30 maj 2018 offentliggjorde kommissionen sitt förslag till förordning om det framtida programmet Kreativa Europa (2021–2027). Programområdet Media föreslås få en budget på upp till 1 081 000 000 euro (58,43 % av det nya programmets totala finansieringsram). Både parlamentet och rådet ser för närvarande över kommissionens förslag.

C. Mediekompetens och mediemångfald

Mediekompetens är förmågan att tillgå medier, att förstå och kritiskt utvärdera olika aspekter av medier och medieinnehåll och att kommunicera i många olika sammanhang. Det är en viktig kompetens för den yngre generationen och för vuxna. EU anser att mediekompetens är en viktig faktor för att kunna utöva ett aktivt medborgarskap i dagens informationssamhälle. I rådets slutsatser om uppbyggande av mediekompetens och kritiskt tänkande genom utbildning av den 30 maj 2016 understryks att mediekompetens är viktigare än någonsin i vår tid av internet och sociala medier och att den måste vara en integrerad del av utbildningen på alla nivåer.

Mediemångfald handlar om behovet av öppenhet, frihet och mångfald i Europas medielandskap. I början av 2012 inrättade EU ett centrum för mångfald i medierna och mediernas frihet (CMPF) vid Robert Schuman-centrumet för högre studier, ett forskningsinitiativ vid Europeiska universitetsinstitutet i Florens. Centrumet samfinansieras av EU. Centrumet för mångfald i medierna och mediernas frihet är ytterligare ett steg i kommissionens kontinuerliga insatser för att förbättra skyddet av mångfald i medierna och mediernas frihet i Europa samt för att avgöra vilka åtgärder som behöver vidtas på EU-nivå eller på nationell nivå för att främja dessa mål.

D. Andra initiativ

Under filmfestivalen i Cannes anordnar EU diskussioner och paneler om olika ämnen såsom filmfinansiering, filmdistribution, publikutveckling och innovation. [Europeiska filmforumet](#) inrättades 2015 och är en plattform för strukturerad dialog mellan

beslutsfattare och den audiovisuella sektorn. År 2004 instiftades ett pris för nya talanger i EU för att uppmärksamma unga europeiska regissörer som har genomgått utbildning sponsrad av Mediaprogrammet. [European Border Breakers Award](#) är ett pris för nya artister, som samfinansieras av programmet Kreativa Europa.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Parlamentet har betonat att EU bör stimulera tillväxten och konkurrenskraften inom den audiovisuella sektorn, men även uppmärksamma dess mer övergripande betydelse för att värna om den kulturella mångfalden.

1. EU:s audiovisuella industri

I sin resolution av den 28 april 2015 om europeisk film i den digitala tidsåldern^[2], som bygger vidare på resolutionen av den 16 november 2011 om europeisk biografilm i den digitala tidsåldern^[3], uttrycker parlamentet ett starkt stöd för europeiska filmskapare och lyfter fram betydelsen av ekonomiskt stöd från delprogrammet Media, som ingår i Kreativa Europa. Där betonas även vikten av filmkunnighet och publikutveckling.

I resolutionen av den 11 september 2012 om distribution på internet av audiovisuella verk inom EU^[4] undersöks aspekter av upphovsrätt och de utmaningar som audiovisuella verks digitala tillgänglighet medför när det gäller att skydda upphovsrätten. En genomföranderapport om Kreativa Europa, och därmed delprogrammet Media, genomgick omröstning i utskottet för kultur och utbildning (CULT) i januari 2017, och den tillhörande resolutionen röstades igenom i plenum den 2 mars 2017^[5]. Denna resolution underströk behovet av en lämplig budget och förenklade administrativa förfaranden för att få större genomslag. Ledamöterna betonade även betydelsen av att underlätta tillgången till finansiering för småskaliga organisationer och projekt.

2. LUX-priset

LUX-priset, som instiftades av Europaparlamentet och delades ut 2007 för första gången, syftar till att främja distribution av europeiska verk i EU genom att tillhandahålla medel för undertextning av en film på de 24 officiella EU-språken, inklusive verkets originalspråk samt för döva och personer med hörselnedsättning.

3. Direktivet om audiovisuella medietjänster

I sina resolutioner om television på 1980-talet och början av 1990-talet efterlyste parlamentet gång på gång gemensamma tekniska standarder för direktsändningar via satellit och för högupplösningstelevision (HDTV). Direktivet om television utan gränser antogs 1989, och parlamentet har gett det sitt starka stöd ända sedan det antogs. Direktivet sågs över 1997 och 2007 och ändrade då namn till direktivet om audiovisuella medietjänster. Direktivet antogs efter förhandlingar mellan parlamentet och rådet, och rådet tog hänsyn till de flesta av parlamentets synpunkter under första behandlingen.

[2]EUT C 346, 21.9.2016, s. 10.

[3]EUT C 153E, 31.5.2013, s. 102.

[4]EUT C 353E, 3.12.2013, s. 64.

[5]EUT C 263, 25.7.2018, s. 19.

Parlamentet har följt genomförandet av direktivet om audiovisuella medietjänster mycket noggrant. I sin resolution av den 22 maj 2013 om genomförandet av direktivet om audiovisuella medietjänster^[6] lade parlamentet fram ett antal observationer och rekommendationer, framför allt avseende tillgänglighet, marknadsföring av europeiska audiovisuella verk, skydd av minderåriga, reklam, framtida utmaningar och internationell konkurrens.

I sin resolution av den 4 juli 2013 om smart-tv^[7] uppmanade parlamentet kommissionen att utvärdera i vilken utsträckning direktivet om audiovisuella medietjänster och andra bestämmelser i internet- och medislagstiftningen (exempelvis telekompaketet) behöver ses över. Behovet av en översyn hänförde sig framför allt till bestämmelserna om sökbarhet och en diskrimineringsfri tillgång till plattformar för innehållsleverantörer och innehållsutvecklare samt för användare, genom att utvidga begreppet plattformar, för att anpassa befintliga instrument till nya konstellationer, till exempel utvecklingen av smart-tv.

Den 12 mars 2014 antog Europaparlamentet en resolution om förberedelse för en helt konvergerad audiovisuell värld^[8] (som svar på kommissionens grönbok i samma fråga). I denna resolution framhåller parlamentet marknadernas konvergens och understryker att åtkomst och sökbarhet måste bevaras och mångfald och finansieringsmodeller tryggas, och det analyserar infrastrukturer och frekvenser, värderingar och de rättsliga ramarna.

Som en uppföljning av dessa parlamentariska resolutioner och mot bakgrund av den snabba förändringen inom den audiovisuella sektorn lade kommissionen den 25 maj 2016 fram ett förslag om ändring av direktivet om audiovisuella medietjänster. Som ansvarigt utskott i denna fråga tog CULT-utskottet sitt [betänkande](#) till omröstning i april 2017 inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet och beslutade att inleda interinstitutionella förhandlingar med rådet. Rådets och parlamentets förhandlingar gick i mål den 6 juni 2018, och därefter var det omröstning i utskottet den 11 juli. Den reviderade lagstiftningen kommer att tillämpas på sändningsföretag men även på beställvideo- och videodelningsplattformar som Netflix, Youtube och Facebook och på direktströmning på videodelningsplattformar. Parlamentets förhandlare lyckades få igenom stärkt skydd för barn, skärpta reklambestämmelser och ett krav på att minst 30 % av programinnehållet på tv-kanaler och beställvideoplattformar måste vara europeiskt. Parlamentet röstade igenom de nya reglerna vid plenarsammanträdet den 2 oktober 2018.

[Katarzyna Anna Iskra](#)
10/2018

[6]EUT C 55, 12.2.2016, s. 71.

[7]EUT C 75, 26.2.2016, s. 141.

[8]EUT C 378, 9.11.2017, s. 140.

